

CEASUL CEL RĂU AL ROMANULUI ROMÂNESC

Corneliu LUPEȘ*

Key words: romanian novel, Dinu Pillat, communist system, political accused.

Prozatorul Dinu Pillat (1921-1975) este scriitorul a cărui operă și viață au căzut pradă regimului care l-a încarcerat în închisorile comuniste (1959-1964), în lotul Pillat-Noica, împreună cu alți peste douăzeci de scriitori, după ce toată familia a fost expropriată și supusă celor mai vitrege suferințe pentru acuzația de a fi contribuit la prosperarea României. În ordonanța de punere sub învinuire, Dinu Pillat (1921-1975), fiul poetului Ion Pillat și al acuarelistei Maria Pillat Brateș, era acuzat că: „ai desfășurat activitate de spionaj în favoarea unor servicii de spionaj străine. De asemenea că ai primit din străinătate materiale cu un intens caracter contrarevoluționar introduse clandestin în țară, în care se instiga la comitererea de acțiuni împotriva regimului și se propaga instaurarea în țară a vechiului regim capitalist. Aceste materiale le-ai difuzat în rândul elementelor ostile regimului, cu care ai purtat intense discuții dușmănoase orânduiri de stat din R.P.R., în cadrul cărora ponegreați și aduceați injurii forme democratice de guvernământ din țară, elogiind modul de viață occidental și propagați declanșarea unui război care, după părerea dumitale ostilă, ar duce la instaurarea în țară a vechiului regim burghezo-moșieresc. În cadrul acestor discuții dușmănoase regimului, difuzai știrile transmise de emisiunile instigatoare ale posturilor de radio imperialiste pe care le audiai cu diferite elemente ostile regimului din anturajul d-tale. De asemenea, din ura ce o aveai față de orânduirea democrat-populară, ai redactat mai multe materiale cu caracter contra-revoluționar ce conțineau injurii și calomnii la adresa regimului nostru, pe care le-ai difuzat la diferite persoane din cercul d-tale de cunoștințe, purtând deasemeni și cu aceștia discuții dușmănoase regimului democrat-popular din țară.”(1- C.B.P.204-205)

Amenințarea și supunerea la cele mai groaznice maltratări era un numitor comun; Dinu, și nu numai el, era pus în situația de a recunoaște și ce n-a făcut. Cu atât mai mult, atât Dinu Pillat, cât și Dinu Noica erau „bătuți cu cruzime atunci când nu voiau să semneze un proces-verbal bine ticluit de anchetatori.” (2- C.B. p. 206) Carmen Brăgaru, cea care a scotocit, cu acribia cercetătorului pasionat, dosarele de la C.N.S.A.S., ajunge la concluzia că Dinu a fost, poate, cel mai torturat deținut din cele două loturi ale procesului. Era băgat într-un sac, „ce era apoi legat la gură, după care călăul ultraprofesionalizat îl bătea cu ranga de fier până obosea, fără ca, minunea minunilor, să-l omoare. Și asta nu o dată, de două ori (...) Culmea e că, trezindu-se din leșinuri și începând să se roage cu glas tare pentru ei [călăii], aceia credeau că spionul englez își bătea joc și o luau de la capăt.” (3- Ibidem) Despre romanul *Așteptând ceasul de apoi*, pe care Dinu, amintim, îl ascunsese în podul casei, nu-l întrebese nimeni decât după cel de al 26-lea interogatoriu (17 iulie 1959), la „aproape patru luni de la arestare.”

La un moment dat, intră în scenă o colegă de-a lui Dinu, de la Institut, pe care, ca și pe mulți dintre aceștia (Barbu Cioculescu, Nicolae Mecu, Stancu Ilin, Teodor Vârgolici, Eugenia Oprescu, Nicolae Florescu, Ionel Opreșan, Simona Cioculescu ș.a.) i-am cunoscut. Ne referim la regretata Cornelia Ștefănescu, cea căreia Dinu îi lăsase cel de al doilea exemplar al romanului cu pricina, care la 20 august 1959 este percheziționată. Securitatea face descinderi în casa Cornелиei Ștefănescu, „confiscă pachetul cu lucrările lui Dinu și, ulterior, o vor aresta și interoga între 20 august-22 septembrie 1959.” (C.B. P. 210)

Paradoxal, Dinu, care nu avusese niciun contact cu mișcarea legionară, avea să regrete acest fapt, ironic, firește. O declarație făcută lui Alecu Paleologu o confirmă: „Uite, vezi aia îmi pare rău că n-am fost legionar. Legionarii se exersau să suporte tortura. La ei era o chestie de disciplină și de formație și, dacă aș fi avut exercițiul ăsta, mi-ar fi fost poate mai ușor.” (5- C.B. p. 211) » (foto 1)

* Muzeograf, Muzeul Literaturii Române, București, Casa Memorială „Ion Minulescu”.

Trecând peste amara ironie a deținutului, nu putem neglija un aspect comun acelora încarcerăți, cu credință în Dumnezeu. George Muntean deapănă o asemenea atitudine a prietenului său, care după o ședință de tortură, „între moarte și viață, între veghe și inconștiență, Dinu a avut revelația, unică pentru el, a prezenței lui Hristos în celula lui (...) Hristos l-ar fi mângâiat și întărit în credința lui, binecuvântându-l.” (6- C.B.p. 212). Nu facem parte din aceia care se îndoiesc de asemenea minuni, luând de bună destăinuirea pe care i-o face Dinu, prietenului său George Muntean, gândul purtându-ne la volumul de *Poezii-sângele temniței-balade*, a lui Radu Gyr, punând semnul de carte la poemul *As'noapte Iisus*, din care, cu toată parcimonia ne oprim la câteva versuri ilustrând, parcă, imaginea invocată de Dinu, numitului său prieten:

*As' noapte Iisus mi-a intrat în celulă Măinele lui păreau crini pe morminte,
O, ce trist, ce înalt era Christ ! Ochii adânci ca niște păduri.
Luna-a intrat după El în celulă Luna-L spoia cu argint pe veșminte,
și-L făcea mai înalt și mai trist. argitându-I pe mâini vechi spărturi.*

Odată arestați, evident fără cea mai mică vină, anchetatorii bâjbâiau după argumente, multe inventate, altele coroborate din ce puteau smulge de la interogatoriile care se făceau așa cum se știe, ajungându-se astfel să împartă deținuții în „lotul Noica-Pillat”. Nu lipsea nici tehnica ațâțării unui deținut, contra celuilalt, pentru a-i învrăjbi, determinându-i astfel să-și toarne camaradul. Dacă în cazuri generale, o astfel de metodă a dat roade, aici deținuții n-au căzut în astfel de capcane. De pildă, Dinu avea să declare că „Balotă Nicolae ponegrea” activitatea lui Thomas Mann, „scriitor democrat și antifascist-german,” pentru faptul că acesta „s-a depărtat de religie și a acceptat să scrie pe linia marxistă și realist socialistă.” Aflând despre aceasta, Balotă nu putea să cadă într-o asemenea capcană: „Bietul, dragul Dinu Pillat, mi-l închipui strâns și stors de mâna dură, implacabilă, de robot grosolan, a locotenentului-major Crăciun Iosif, luptându-se să nu declare nimic prea grav despre mine (...) obligat să semneze o declarație pe care, fără nici-o îndoială, n-o făcuse în termenii aceștia. Nu pot citi aceste rânduri ce nu-i aparțin lui, omului delicat, inimos, prietenului devotat, marelui iubitor și cunoscător de literatură, ci aceluia Crăciun Iosif (păcat de frumoasele nume pe care le purta acel energumen), nu pot citi șabloanele securiste ale acestuia fără o strângere de inimă pentru omul de mare finețe căruia i s-a impus o asemenea declarație ridicolă prin primitivitatea ei.” (7- C.B. P. 213) Pe când dădea asemenea declarații, mulți dintre aceia implicați în acest lot nu erau încă arestați. Prin arestarea lui Dinu, „Anchetatorii au dat peste o mină de aur care se numea Pillat...” Un exemplar din romanul confiscat a fost catalogat drept *mistico religios*, a fost ars, împreună cu „manuscrisele ce nu aveau valoare probatorie și care au fost ridicate cu ocazia perchezițiilor domiciliare din dosarul de anchetă nr. 1523/1959.” (8- C.B.P.216) Romanul arestat este descoperit într-un târziu, din întâmplare, într-un fișet de la C.N.S.A.S.

La 15 februarie 1959, cei 24 inculpați rămași în viață (Barbu Slătineanu și Mihai Rădulescu muriseră ca urmare a anchetelor, ultimul declarat de Securitate ca sinucis) sunt prezentați Tribunalului Militar al Regiunii a II-a Militară: 1. Constantin Noica, 2. Iacob Noica, 3. Sergiu Al. George, 4. Anca Ionescu, 5. Sanda Simina, 6. Ion Mitucă, 7. Sandu Lăzărescu, 8. Sandu Simina Mironescu, 9. Al. Paleologu, 10. Nicolae Radian, 11. Emanoil Vidrașcu, 12. Arșavir Acterian, 13. Vladimir Streinu, 14. Goghi Florian, 15. Theodor Enescu, 16. Vlad Aurelian, 17. (Păstorel) Al. O. Teodoreanu, 18. Marieta Sadova, 19. Constantin Ranetti, 20. Constantin Răileanu, 21. Remus Niculescu, 22. Beatrice Strelisker, 23. Nicu Steinhardt. 24. Dinu Pillat. Nu pentru toți se poate face o delimitare severă. Procesul final s-a desfășurat în trei zile, începând cu 24 februarie 1960, ora 8. Iată o mărturisire venită de la monahul Nicolae: „Întâi suntem aduși într-un fel de sală de așteptarte, de anticameră (...). Ne așează pe niște bănci lungi, paralele, câte unul pe bancă și la extremitate, s-ar zice că urmează să dăm o teză și le este frică să nu copiem. Ni se interzice nu numai să vorbim,

dar să ne și uităm unii la alții. E frig și ne e foame. Adăstăm o vreme ce ni se pare apăsător de lungă, apoi gardienii – sosise, vezi bine, ora gustării – își scot din genți pachetelele de mâncare. Înfulcă vârtos, plescăind și morfolind cu toții, mă apucă o foame atroce și bănuiesc aceeași umiltoare senzație și la ceilalți căci, fără excepție, ne pironim privirile cu jind asupra liniștiților consumatori. La ei ne putem uita. Senzație de fiară jigărită, în cușcă. (...) Dinu Noica și Dinu Pillat, **șefii de lot** erau cei mai tulburați, măcinați de remușcări, de povara vinii de a fi atras după ei atâția prieteni apropiați. (...) Nelli Pillat fusese în culmea fericirii când aflase că o declaraseră martor al apărării pentru soțul ei, și se pregătise febril visând că va fi aproape de Dinu, că îl va vedea după o absență de 11 luni.” (9- C.B.P. 217-218) Dar n-a fost să fie, ca să dăm vina pe pronia...

Acuzații politici se prezentau cum nu se poate mai umili: îmbrăcați civil în hainele în care fuseseră arestați (puțini fiind aceia cărora li se permisesse să primească altele). Aceștia „Erau slabi, înfometați, majoritatea suferinzi, speriați de ceea ce urma să vină (căci știau că procesul este un simulacru), însă demni, unii afișând nepăsarea și chiar verva, veselia pentru a-i îmbărbăta pe ceilalți. (...) fuseseră aduși din diverse locuri securiști pentru a îngroșa rândurile «civililor». În plus, se renunțase la citarea martorilor din familie.” (10- *Ibidem*) În aceste împrejurări, speranțele Corneliiei Pillat, soția lui Dinu, s-au năruit. De altfel, pentru a-și găsi o slujbă, aceasta a divorțat formal de Dinu, revenind la numele părintesc: Filipescu. Printre „concluziile” de învinuire, în cazul lui Dinu Pillat, au fost următoarele: „Învinuitul Pillat Constantin, **trădător de patrie** (s.n.) care din anul 1944 s-a pus în slujba serviciilor de spionaj englez, furnizând informații lui Chalerton și Ivor Porter de la Legația engleză din București, demascați de organele de stat în 1949, ca spioni englezi, își intensifică activitatea criminală în slujba legionarilor și a-i îndemna pe complicii săi la activitate subversivă.” (11- C.B.P. 221-222) Sunt enumerați apoi „colaboratorii” inculpatului, bineînțeles cei din boxă, evidențiindu-se „conținutul legionar” al romanului *Așteptând ceasul de apoi*, din care se citează fragmente incriminatorii. În procesul-verbal al interogatoriului, inculpatul „se recunoaște vinovat la fiecare din acuzele aduse,” mistificare pe care Arșavir Acterian o divulgă în *Anatomia mișcării. 1948-1989*: „Dinu a fost foarte demn. De pildă, la interogatoriu (...), Dinu era în a treia bancă (...) Pillat trântea câte o chestie, băga câte un cuvânt, și Adrian Dumitru, judecătorul, devenea din ce în ce mai ursuz față de el. I-a atras atenția de vreo patru ori. Asta nu s-a lăsat, era din ce în ce mai hazos. Atunci ăla a dat ordin să-l ia de acolo, să-l scoată din sala tribunalului. L-au condamnat pe urmă.” (12- C.B.P. 223-224) Cu fină ironie, Nicolae Steinhardt subliniază că „Partea cea mai groaznică a proceselor în care autorul mărturisește și recunoaște totul este că nouăzeci și cinci la sută din faptele încriminate corespund adevărului. Atâta doar - că sunt criminale.” (13- C. B. P. 224, apud N. Stenhardt, *Jurnalul fericirii*, p. 231.)

Printre martori s-a aflat și o anume dactilografă, care bătuse la mașină romanul cu pricina, și care, cu tact și afișată naivitate, demontează acuzațiile cu argumente ce stau și astăzi în picioare: „Bătrânică răspunde la numele de Popescu-Voinești, e văduva geografului, e pensionară și execută lucrări de dactilografie. Ea a bătut «Așteptând ceasul de apoi», romanul cu subiect legionar al lui Pillat. Somată să se explice pentru care motiv, văzând despre ce e vorba, nu a sesizat autoritățile, menționând cu voce calmă și joasă următoarele: mai întâi, când bat la mașină, atenția i se îndreaptă numai asupra cuvintelor, nu asupra frazelor, și cu atât mai puțin asupra sensului lucrării; în al doilea rând, a înțeles și ea că este vorba de legionari, dar i s-a părut că lucrarea-i net antilegionară, fiind că pe tinerii care aparțineau mișcării autorul îi înfățișa sub o lumină defavorabilă. Defavorabilă? Da, desigur, de vreme ce arăta că lipseau de la cursuri, că nu-și dădeau regulat examenele, că veneau acasă seara târziu, că-și supărau bieții părinți care se speteau să le plătească taxele și să la cumpere cărți.” (14- *Ibidem* - C. B.P. 224)

La rândul său, Dinu încearcă să se explice, afundându-se mai rău: «„Deși n-am fost niciodată un anticomunist, totuși datorită faptului că am socotit întotdeauna inadmisibilă o doctrină materialistă a violenței, n-am putut să nu...” Președintele a intrat în stare de frenezie; Dinu e întrerupt cu brutalitate, puștile cu automate par îndreptate dramatic asupra-i. » (15- *Idem*- C.B.P. 225) „În ce privește acuzația de convorbiri dușmănoase - reușește să îngâne Dinu – îmi recunosc vina, dar în ce privește acuzația de înaltă trădare, consider că am făcut ce orice bun român trebuie să facă.” (16- C.B. P. 226) Iată un portret (jalnic) al „celui mai interogat și cel mai rău bătut la Malmaison”:

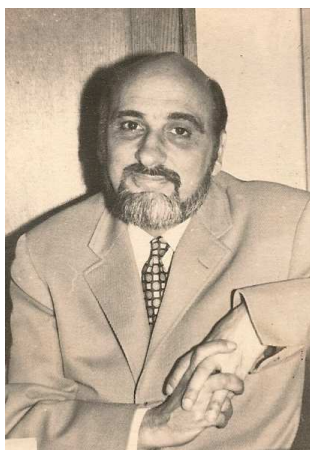
„Acum, în sala tribunalului era o umbră. Era atât de sleit de forțe, încât a adormit în timpul procesului, în două rânduri. Asta o știu pentru că Adrian Dimitriu i-a spus : «Ce faci domnule Pillat, dormi ?» Îi cădea capul de oboseală, de epuizare fizică. Acest om, distrus fizicește și care știa ce-l așteaptă după ultimul lui cuvânt, o bătaie soră cu moartea.” (17- *Ibidem*)

Sentița a fost citită la 1 martie 1960. PILLAT CONSTANTIN este condamnat „la 25 de ani muncă silnică și 10 ani degradare civică și confiscarea averii personale pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale.” (18- **C.B. P. 227**) Cât despre avere, aceasta fusese demult naționalizată (furată).

De la Malmaison, de unde sunt anchetați, deținuții sunt mutați, pe timpul anchetei la Jilava, un alt lagăr de brutalitate, în „Celula 18, sub pământ, prevăzută cu 18 locuri, [care] devenise neîncăpătoare pentru cei 50 care fuseseră **cazați** în ea, fiind nevoiți să stea câte 3 în pat.” (19- **C.B.P. 229**) Din descrierea celulei aflăm că aceasta era mobilată cu „patru rânduri de paturi de fier care se ridică până aproape de înaltul tavan boltit. Fereastra era obturată de scânduri și gratii.” Între paturi se afla „o masă îngustă, două bănci înguste și ele, șubrede (...) un ciubăr, o balie, o puțină acoperită (...) cada de tinetă e neîntreruptă (...) Mâncarea e **incondescență**, de obicei arpacaș. Linguri sunt numai pentru a cincea ori a șasea parte din deținuți.” (20- **P. 298**)- **Steinhardt**)

Vestea că intelectualii încercaseră și reușiseră să facă din pușcărie adevărate „academii” se confirmă și în aceste împrejurări, cum aflăm de la același N. Steinhardt, ale cărui informații nu le putem pune - Slavă Domnului! - la îndoială.: „Lotul Noica-Pillat, câți suntem aici, nu ia aminte la tîmbălău și organizează câteva cercuri de cultură: lecții de sanscrită, predate de d-rul Al. G. (George, completăm noi), de istoria artelor (Remus Niculescu), de spaniolă (Theodor Enescu), de biologie generală (d-rul C. Răileanu), de istoria culturii (Al. Pal.), de tehnică agricolă (Iacov Noica), de filosofia dreptului (Dinu Ranetti), deschid și eu un curs de engleză...” (21- **C.B.P. P. 299**) Nota 300, Al. Pal., *Un domn cu frica lui Dumnezeu*, „Rev.de ist. și teorie lit.”, XLI, 1993, nr. 3-4, p. 254.

După cele câteva luni în care membrii Lotului Noica-Pillat au fost încarcerați la Jilava, sunt pulverizați în patru vânturi (Salcia-Giurgiu, Botoșani, Arad, Balta Brăilei, Gherla, Aiud, Periprava, Văcărești). „Suferind de T.B.C. pulmonar subclavicular bilateral fibro-modular și de duodenită cronică”, Dinu este considerat inapt pentru muncă și repartizat la Jilava, apoi la Gherla. O vreme va împărți aceeași celulă cu Vladimir Streinu, dat fiind faptul că ambii erau bolnavi de T.B.C. și „suferiseră o operație pentru pneumotorax. Atât din cauza condițiilor locative (întuneric, frig, umezeală), cât și așa zis alimentare, Dinu le face probleme mai marilor pușcăriei, datorită faptului că „existau ordine stricte să nu se moară în detenție.” Aflăm de la Dan Cernovodeanu că Dinu Pillat purta o povară poate chiar mai grea decât reclusiunea, remușcarea, pentru faptul că, neputând să suporte tortura, a fost nevoit să cedeze, trădându-și prietenii, trăgându-i astfel și pe alții după el. Încerca să-și ispășească păcatul căzând în genunchi una-două, ore pe zi, rugându-se Domnului să-i ierte păcatul în care căzuse. În acele momente, „Rugăciunea dragului meu prieten – își va aminti același coleg de celulă, Dan Cernovodeanu – era de-a dreptul patetică, cu mâinile împreunate în poziție de invocație, cu trupul îndoit spre podea, totul trăda în el o adâncă disperare, dublată de pocăința cea mai severă și mai deplină.” (C.B.p. 232, nota 304) O asemenea atitudine e greu de digerat din afară. În timp ce unii deținuți nu înțelegeau gestul, uneori chiar persiflându-l, cei din cercul său se străduiau să-l distragă, „amuzându-l cu glume și anecdote vesele, pentru a-l abate de la obsesia responsabilității exagerate ce imputa conștiinței lui prea scrupuloasă. (22- **C.B.P. 232**)

(foto 2)

În timp ce inculpatul Constantin Pillat își ispășea cei 25 se ani de muncă silnică și 10 ani de degradare civică, pentru „crime de uneltire împotriva ordinii sociale”, cum notam la momentul potrivit, cum o facem de astă dată și cum o vom face de fiecare dată, niciodată suficient de răspicat, porțile pușcăriilor ce încorsetau floarea culturii, științei, artei, economiei, politicii, latifundiară, religioasă, meșteșugărești și țărănești se întredeschid, cu un an înaintea decesului liderului comunist de atunci, Gh. Gheorghiu-Dej, în anul 1964. Prin această fantă s-a strecurat și pușcăriașul Constantin Pillat, ancorând într-o lume străină, luând „la cunoștință că nu am voie să

divulg nimănuî nimic din cele văzute și auzite de mine în legătură cu locurile de detenție pe unde am trecut și nici despre persoanele încarcerate” – cum singur declară, adăugând că „*De asemenea nu voi comunica nimic în scris și nici verbal rudelor sau alte persoane despre deținuții rămași în penitențiar.*” (23- C.B.P.236) Această declarație era însoțită de un document, prin care cei eliberați trebuiau să semneze o adeziune de colaborare cu Securitatea, în vederea furnizării de informații după eliberarea din închisoare. Unii au căzut în acest păcat; Dinu Pillat, nu ! Pentru a putea obține o slujbă, Nelli e nevoită să divorțeze, bineînțeles, formal. Avea de hrănit încă trei guri: fiica, mama și soacra. Printr-o și mai deasă ceață se proiecta icoana fiicei, acel înger cu plete blonde, care era Monica la cei 12 anișori, când a fost despărțită de părintele ei, astăzi (1964), o domnișoară în pragul majoratului.

Ajuns în Gara de Nord, Dinu se oprește la Mia, cumnata sa, sora lui Mihai Fărcășanu, soțul Piei, sora sa, cu un popas (nici nu se putea altfel) la Biserica de lângă Malmaison – Sf. Gheorghe, adăugăm noi – fiind mai aproape de gară, pentru a-i mulțumi lui Dumnezeu pentru minunea de a fi eliberat. De aici, ajunge la casa socrilor săi din Dealul Spirii, acolo unde se strânseseră laolaltă toți cei rămași în viață, în câteva cămăruțe. Monica se afla la Văratec. Cu indiscreție ne aruncăm privirea, fie și intermitent, peste o scrisoare pe care părintele o adresează comorii sale, în care se trădează romancierul: „*Când am urcat încet panta de jos a bătrânei noastre uliți, pe care în anii copilăriei tale ne-am dat de-atâtea ori cu săniuța, ochii mi s-au împăinjănit, gura mi s-a uscat de-a binelea și sacul cu micul meu calabalâc a cântărit deodată mai greu în mână, atât de copleșit am fost de emoție, văzându-le pe toate aievea, cum le lăsasem cu cinci ani, patru luni și trei zile în urmă. Dacă ai ști de câte ori mi-am închipuit această scenă a reînțoarcerii mele acasă: cu domnul Cezar lătrând, cu glasul lui gros și răgușit, la auzul porțiței deschise; cu mămica ieșindu-mi înainte (...) cu tine, năvălind în urma ei, cu cozile blonde fluturându-ți în spate ca niște cozi de zmeie în bătaia vântului, îmbrăcată în rochița ta albastră deschis, cu carouri (pe care o purtai în dimineața zilei de 25 martie 1959, [data la care a fost arestat] când m-am întors la policlinica Academiei, cu mămica, care căzuse și se lovise la braț în dimineața aceleiași zile, la urcare în tramvai.*” (24- C.B. p. 239, nota 309)

Libertatea, până atunci doar visată, dar, mai cu seamă, atmosfera familială îl aduc încet, încet la *statu quo ante*. „*O casă fără cărți e ca un trup fără suflet*”, o spune Cicero și, de la el înapoi, cei care au deschis o carte i-au dat dreptate, cu atât mai mult cei care le-au și scris, cazul lui Dinu. Așa se face că „*Mi-am reșezat biblioteca frumos, adunând cărțile la un loc, rânduindu-le cu grijă și atenție în rafturi, alintând parcă într-un fel fiecare volum în parte....Am schimbat ordinea tablourilor, am adus corabia lui Columb de pe bibliotecă pe scrin [...] Prima carte citită după eliberare a fost „Amintiri din casa morților”, despre care, după ce le-a recitat, i-a mărturisit lui Nelli că sunt apă de trandafiri.*” (25- C.B.p. 240)

După eliberare, Dinu intră în *reparații capitale* (plămâni, dantură), își reia identitatea civilă, revenind treptat la statutul de om liber, așa cum un copil învață să meargă. Între pușcăria din spatele grațiilor și cea dintre hotarele țării (pușcăria cea mare, construită și păzită de regimul politic impus din Est) era de preferat cea de a doua. Ne-a atras atenția o comportare de sfânt a fostului deținut: întâlnindu-l pe stradă pe unul dintre anchetatori, nu numai că l-a salutat, „*ba chiar l-a oprit și i-a spus că l-a iertat. Rămâne să primească și iertarea lui Dumnezeu.*” (C.B.P. 240) Nu se ruga și Noica „*pentru fratele Alexandru ?!*” În așteptarea întâlnirii cu Monica, aflată la Văratec, Dinu „*citea Evanghelia zi de zi și se bucura cu privire la toate amănunțele familiare din jur, venindu-i să-i mulțumească lui Dumnezeu în fiecare clipă că totul a revenit la normal.*” (26- *Ibidem*-C.B.P. 240)

Treptat, Dinu reia legăturile cu vechii prieteni. Surprinzător, acestora li se alătură Ovd. S. Crohmălniceanu și Paul Georgescu, agreeți de Dinu ca urmare a gestului acestora de a-i înlesni colaborarea la „Gazeta literară” și la „Viața românească”. Mai mult, situația specială a fostului deținut, cât și „*faima tranșantelor sale opinii, îi provoacă pe mai tinerii săi colegi (într-ale scrisului, evident) să-l abordeze.*” Amintim dintre aceștia pe Lucian Raicu, Eugen Simion, Virgil Nemoianu, Ileana Mălăncioiu, Andrei Pleșu, unii călcându-i pe urme, alții pe alături... La 1 octombrie 1965, explodează „bomba”: Dinu Pillat este reîncadrat la Institutul de Istorie Literară și Folclor, fără să-l revadă pe mentorul său, care era pe patul de suferință, la Otopeni. Ca un magnet, Dinu Pillat își atrage noi prieteni: Nicolae Mecu, Viorica Nișcov, George Munteanu, ultimul rămânându-i cel mai

apropiat. Un ecou al acestor vremuri, din fericire trecute, fără bilet de întoarcere, s-a petrecut marți, 26 martie 2013, ora 16, la Muzeul Național al Literaturii Române, din capitală, Colecția PILLAT, când, la 56 de ani de la arestarea lui Dinu Pillat, o bună parte dintre foștii colegii supraviețuitori (Mircea Anghelescu, Barbu Cioculescu, Simona Cioculescu, Nicolae Mecu, Victoria Nișcov, Eugenia Oprescu, Ionel Opreșan, Adela Popescu) l-au evocat pe Dinu Pillat, nelipsind fiica acestuia, Monica Pillat, donatoarea Colecției, cea care face toate eforturile pentru promovarea operei părinților săi, continuând-o astfel pe Cornelia Pillat, mama sa, care a dus până aici această cruce.

THE BAD HOUR OF THE ROMANIAN NOVEL

Dinu Pillat (1921-1975) is part of a three generations family of Romanian writers: Ion Pillat – Maria Pillat Brateș, Dinu Pillat – Cornelia Pillat, Monica Pillat.

We focused on Dinu Pillat, who was arrested and imprisoned by the Communist regime in the period 1959 – 1964 for being a descendant of a landowners family with indisputable merits in advancement of Romania, since the second half of the 19th century until the second half of the 20th century, at the same time as the establishment of the Communist regime.

